

Citace záznamu

Zdeňka Michalová, Lucie Bartůňková, Kostel Nanebevzetí Panny Marie - Jindřichův Hradec, epitaf Jáchyma z Hradce, *Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/663>, vyhledáno 27. 4. 2024.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie - Jindřichův Hradec, epitaf Jáchyma z Hradce

Číslo záznamu: 663

Bližší určení díla: torzo sepulkrálního památníku – přízdní edikula s ornamentální a figurální štukovou dekorací a nápisy

Památkově chráněno, č. úskp: 28135/3-1706

Umístění: interiér, severní stěna presbytáře

Date: 1568 až 1578

Jindřichův Hradec, kostel Nanebevzetí Panny Marie, epitaf Jáchyma z Hradce (foto Vojtěch Krajiček, září 2019)

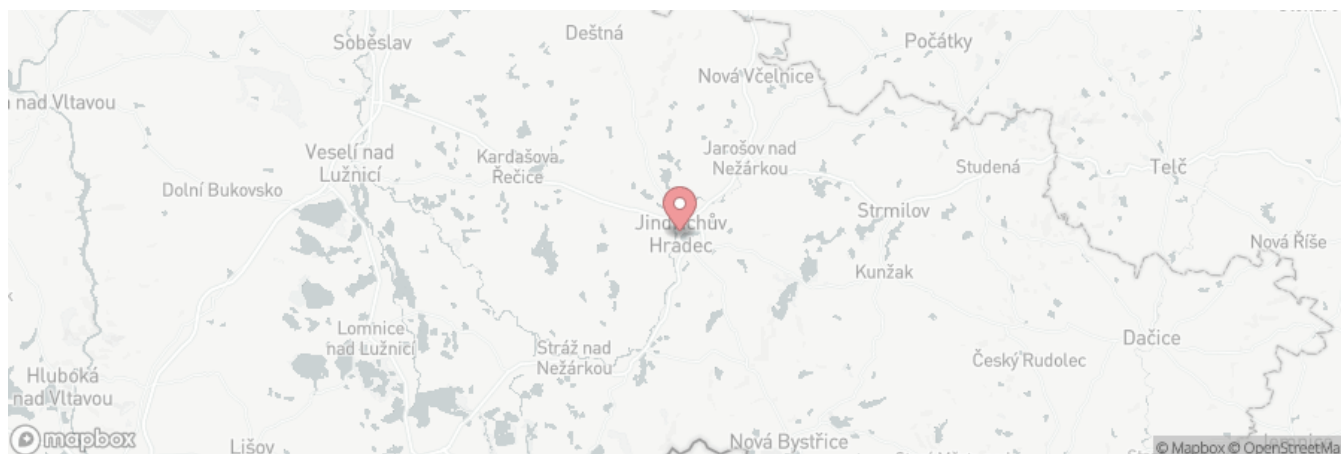
Anotace

Epitaf Jáchyma z Hradce je torzem původně rozměrnějšího sepulkrálního monumentu z let 1568–1578, který sestával z architektonické části se štukovou dekorací a tumby s figurou Jáchyma z Hradce. Dochovala se přízdní edikula se štukovým dekorem a dále pamětními a biblickými texty. Průzkum doložil rozsáhlé poškození štku žárem a kouřem i stopy po původní polychromii. V současnosti je povrch epitafu překryt mnoha vrstvami sekundárních nátěrů.

Abstract

The epitaph of Jáchym od Hradec is a fragment of a larger sepulchral monument from 1568–1578, which consisted of an architectural part with stucco decoration and a tomb with the effigy of Jáchym of Hradec. A wall aedicula with stucco decoration has been preserved to date as well as commemorative and Biblical texts. A closer examination revealed that the stucco decoration had been damaged by heat and smoke to a large extent (and traces of original polychrome were also found). The surface of the epitaph is now covered by many layers of secondary paint.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Jihočeský kraj	Jindřichův Hradec (okres)	Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec
Ulice, čp. / č. o. Za Kostelem		GPS 49.1442973015, 15.002034476626	

Technika štku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
otiskovaný štuk, modelovaný štuk	Vápenný štuk s kamenivem z mramorové drtě hrubosti do cca 0,7 mm, vzdušné vápno. Štuková výzdoba epitafu tedy po materiálové stránce odpovídá klasické kompozici štku používaného v renesanci.	polychromie (stávající stav) Stávající barevná úprava epitafu, kdy jsou konvexní prvky světlé krémové a konkávní plochy v tmavší okrově-zelené barvě, pochází z počátku devadesátých let 20. století. Pod současnou úpravou bylo identifikováno množství starších úprav (až třináct etap). Restaurátorským ani materiálovým průzkumem se dosud nepodařilo objasnit, zda mohou být některé z nalezených barevných úprav primární, z doby vzniku epitafu. Většina povrchu epitafu prošla výraznými změnami (požár, čištění, na některých místech zřejmě také remodelace povrchu). Ojedinelé byly identifikovány nepatrné stopy zlacení.	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Epitaf Jáchyma z Hradce (1526–1565) dala vytvořit Anna Hradecká z Rožmberka (1530–1580) pro svého předčasně zesnulého manžela. Postupný vznik památníku v letech 1568–1578 dokládá útržkovitě dochovaný účetní materiál, v němž je zmiňována řada zúčastněných řemeslníků: kameník Šimon Kouřimský, sochař Hans Maurer, zedníci Vilém a Jakub Vlach a blíže neznámý Vlach, s nímž byla uzavřena smlouva na hlavní dílo. Epitaf původně sestával z edikuly a zřejmě samostatně stojící tumby, na níž se nacházela klečící postava Jáchyma z Hradce, popis původního rozsahu monumentu zachycuje *Kniha farních pamětí*. Po požáru kostela v roce 1801, který měl za následek zřícení klenby presbytáře, tumba zanikla a dochovala se jen přízdní edikula se štukovou dekorací (Novák 1901, s. 235).

Současná podoba epitafu postrádá zmíněnou tumbu, zatímco přízdní část musela být po požáru pečlivě obnovena. Edikula spočívá na vysokém soklu, na němž jsou zavěšené dvě plechové tabulky s malovanými erby pánů z Hradce a Rožmberků. Nad soklem se nachází dvě dvojice polosloupů s korintskými hlavicemi, mezi nimiž jsou po stranách vyhloubeny dvě niky, v nichž jsou osazeny dřevěné sochy sv. Petra a sv. Pavla. Nad nikami jsou přibližně čtvercová, dekorativně orámovaná nápisová pole se jmény Jáchyma z Hradce a Anny z Rožmberka. Vlevo: JOACHIMO / DE / NOVADOMO / DIE XII DECEMBRIS / MDLXV / E VIVIS SUBLATO. Vpravo: ANNA / DE / ROSENBERG / CONJUX. Ve střední části je umístěn rozměrný obdélný výklenek, který je zakrytý malbou na plátně s motivem Archanděla Michaela. Ve výklenku se zachovala část ornamentální štukové dekorace. Nad výklenkem je umístěna nápisová páska s prvním veršem žalmu 112: BEATUS VIR, QUI DOMINUM TOTENS (sic!) / IN TERRA ERIT SEMEN EIUS GENERATIO RECTOR BT. Nad ústřední částí epitafu se nachází supraporta oddělená zalamovanou římsou s motivy vejcovce, zubořezu a vlysem s bohatou florální štukovou dekorací s centrálním maskaronem. V supraportě rámované volutami a kandelábry, završené trojúhelným tympanonem, je situované vpadlé obdélné pole se dvěma putti držícími nápis s úryvkem z Knihy Jobovy (Job 19, 25): SCIO QUOD REDEMPTOR MEUS / VIVIT ET NOVISSIMO DIE DE / TERRA SURRECTURUS SUM / REPOSITA HAEC SPES MEA / IN SINU MEO / JOB 19. Epitaf Jáchyma z Hradce představuje náročný projekt reprezentativního sepulkrálního monumentu, který se zachoval jen jako torzo. V původním stavu se patrně podobal monumentálním náhrobkům s nástěnnou částí a tumbou, například takovým, jaké Hans Vredeman de Vries zachytil na svých grafikách vydaných v Antverpách roku 1563.

Historické zásahy / opravy

Po požáru kostela v roce 1801 byla edikula se štukovou dekorací obnovena. Sondážní průzkum prokázal několik sekundárních vrstev polychromie a lokálně opravy štuky. Současná povrchová úprava (2021) pochází z 90. let 20. století.

Literatura

Zdeňka Michalová – Lucie Bartůňková – Petr Kuneš, Epitaf Jáchyma z Hradce v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Jindřichově Hradci ve světle archivního, restaurátorského a materiálového průzkumu, *Epigraphica & Sepulcralia* XI 2022, v tisku.

Josef Novák, *Soupis památek historických a uměleckých v království českém. Politický okres Jindřichovo-Hradecký*, Praha 1901, s. 234–235.

Pavel Koblasa, *Místopis Jindřichohradecká*, České Budějovice 2012, s. 63–64.

Prameny

Tereza Broncová, *Epigrafické památky na Jindřichohradecku do roku 1900* (magisterská diplomová práce), Ústav pomocných věd historických a archivnictví FF MU, Brno 2014, s. 50–51.

Státní oblastní archiv v Třeboni, oddělení Jindřichův Hradec, fond Rodinný archiv pánů z Hradce, kart. 5, sign. II C 1, epitaf a pohřeb Jáchyma z Hradce.

Státní oblastní archiv v Třeboni, oddělení Jindřichův Hradec, fond Velkostatek Jindřichův Hradec, kart. č. 724, sign VI R, Důchodní účty.

Státní okresní archiv v Jindřichově Hradci, fond Proboštský úřad Jindřichův Hradec, kniha č. 4, Kniha farních pamětí, 1826.

Odkazy

Diplomová práce *Epigrafické památky na Jindřichohradecku do roku 1900*: <https://is.muni.cz/th/hhzv4/>

Kompozice renesančního náhrobníku s tumbou a přízdní částí dle Hanse Vredemana de

Vries: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/402139>

Autoři záznamu

Zdeňka Michalová, Lucie Bartůňková

Datum poslední změny

23.2.2023

Fotodokumentace současného stavu

Kostel Nanebevzetí Panny Marie (foto Vojtěch Krajíček, září 2019)

Celkový pohled na epitaf (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Štukový reliéf v tympanonu supraporty (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Detail štukového reliéfu s pětilistou růží (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Centrální nápis na supraportě. Český překlad: „Můj Vykupitel žije, to jedno vím, a že nakonec se nad prachem postaví: srdce mi touhou umírá. Job 19“ (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Centrální část korunní římsy s plastickými štukovými dekory a nápisem, jehož český překlad zní: „Blahoslavený je muž, který se bojí Hospodina. Mocné na zemi bude símě jeho, rodina upřímných požehnání dojde.“ (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Detail centrálního maskaronu ve vlysu korunní římsy (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Hlavice sloupu (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Hlavice pilastru (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Nápisová tabulka v levé části pod korunní římsou. Český překlad: „Jáchym z Hradce dne 12. prosince 1565 žije výše“ (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Nápisová tabulka v pravé části pod korunní římsou, český překlad: „Anna z Rožmberka choť.“ (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Výklenek nacházející se za centrálním obrazem (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Štukovaný pohled centrálního výklenku (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Detail štukového reliéfu v pohledu centrálního výklenku (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Detail štukového reliéfu v pohledu centrálního výklenku (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Detail štukového reliéfu v pohledu centrálního výklenku (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Detail centrálního maskaronu ve vlysu korunní římsy, sondážní průzkum (foto Lucie Bartůňková, září 2020).

Obráz s erbem Rožmberků umístěným v pravé části postamentu (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Obráz s erbem pánů z Hradce umístěným v levé části postamentu (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).

Náhrobní kámen Anežky z Cimburka z roku 1485 nacházející se na podlaze před epitařem (foto Vojtěch Krajíček, září 2019).